

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

○

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

נצבים

(חלק יט — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת נצבים, כא"כז אלול, ה'תשפ"א (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נצבים

258

אבל קשה לפרש כן ברש"י, דלפי זה: (א) ה' לו לרש"י להעתיק בדיבור המתחיל גם את התיבות (שלאחרי זה) „לעברך בברית“, שמהן ההכרח לפירושו. (ב) לא ה' לו לומר „להכניסם“ אלא (ע"ד לשון הכתוב) „להעבירם בברית“, שמזה הראי' ש„כניסם“. (ג) מלשון רש"י „מלמד שכינסם משה כו' להכניסם בברית“ משמע שנקודת חידושו היא ענין „להכניסם בברית“ (ולא שהחידוש הוא בעצם הענין ש„כניסם“, ואילו „להכניסם בברית“ הוא רק הראי' לזה).

ב. להלן בדברי רש"י, לאחר פירוש הפסוקים עד אחר „למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלוקים“, חוזר ומפרש בפסוק דידן עוד שני פירושים: „ומדרש אגדה⁵ למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקלות לפי ששמעו ישראל מאה קלות כו' התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום כו' והרי אתם קיימין לפניו“; ואח"כ מפרש תיבת „היום“ (לפירוש זה) „כיום הזה שהוא קיים כו'“, וממשיך „דבר אחר⁶ אתם נצבים לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס ממשה ליהושע לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרוזם כו'“.

וצריך להבין:

(א) מה קשה בפירוש הראשון

(5) ראה הנחומא פרשתנו בתחלתו. תנחומא באבער כאן ב.
(6) ראה הנחומא שם.

א. על לשון הכתוב „אתם נצבים (היום)“¹ פירש רש"י: „מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית“.

ואינו מובן: מהו החידוש בדברי רש"י „מלמד שכינסם כו' להכניסם בברית“ – הלא הדברים מפורשים בכתוב „אתם נצבים היום גו' לעברך בברית ה' אלקיך“?

יש מפרשים² שהחידוש בדברי רש"י „מלמד כו'“ אינו בענין „להכניסם בברית“ המפורש בכתוב, אלא בזה ש„כינסם משה כו'“³: בפסוק נאמר רק „אתם נצבים“, ויתכן לפרש שמשה לא כינסם במקום אחד, אלא הם נשאר עומדים על מקומם (כמו שהיו חונים סביב הארון), וזהו שכתב רש"י „מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה כו' להכניסם בברית“, וראייתו ש„כינסם“ היא ממה שנאמר „להכניסם בברית“, שהרי כניסה לברית היא ע"י העברה⁴, ולזה מוכרח להיות כינוס תחילה.

(1) בכמה דפוסים נעתקו בפרש"י רק התיבות „אתם נצבים“ – בדפוס ראשון (בסיום פרשת תבוא) אי' „פרשת אתם נצבים (ובר"פ מתחיל) היום מלמד כו'“, בדפוס שני נעתק בתחלת פרש"י „אתם נצבים היום כולכם“. וברוב הכתי' דפרש"י „אתם נצבים היום“.

(2) ראה ש"ח. ונראה שמפרש כן ברא"ם. וראה גו"א כאן בתחלתו.

(3) ראה רא"ם ורע"ב, דפ' שלמע', ויקרא משה“ (בס"פ תבא) הוא כינוס וענין בפ"ע. אבל ראה לקמן בפנים.

(4) כפרש"י לקמן פסוק יא.

ואינו מובן: כיון שכל הפסוקים מתפרשים באופן שונה, למה פירש רש"י (לפי „מדרש אגדה“) רק את תיבת „היום, כיום הזה שהוא קיים כו“⁸?

ג. הביאור בזה: מזה שנקט רש"י הלשון „מלמד שכינסם משה כו“ להכניסם בברית“, ולא כתב כלשון הכתוב „להעבירם בברית“, מובן, שלא בא לפרש את דברי משה „אתם נצבים היום כולכם גו' לעברך בברית“ (מפני שתוכנם כבר מפורש בפסוק), אלא לחדש ענין נוסף הנלמד מן התיבות „אתם נצבים היום“.

בפשטות באה פרשת „אתם נצבים היום כולכם“ בהמשך לסוף הפרשה הקודמת „ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם גו“ [כי אילו היתה קריאה נוספת וכינוס נוסף, הי' הכתוב צריך לחזור ולהודיע בריש פרשתנו „ויקרא משה אל כל ישראל“, וכיו"ב].

ובפשטות צריך לפרש, שהמטרה והמכוון של הכינוס דכל בני ישראל בסוף פ' תבא, „ויקרא משה אל כל ישראל“, היתה להשמיע באזניהם את האמור להלן שם בפרשה – „ויאמר אליהם אתם ראיתם גו' המטות הגדולות גו' ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם גו“⁹. זו היתה מטרת הכינוס, ורק כהמשך לזה בא „אתם נצבים היום גו“.

וכצ"ל לפי הג' שמוכן ד„לעברך בברית וגו“ הם חלק מזה שעשה אותם מצבה כו'.

(8) ובפרט שבתנחומא שם הפי' בתיבת „היום“ הוא פי' אחר לגמרי „ד"א" – פי' האחרון (שם), ולא המשך לפי' „למה נסמכה כו“.

(9) כמ"ש בגו"א כאן. נימוקי שמואל כאן.

שמטעם זה נזקק רש"י לפירוש שני, ולא עוד אלא מ„מדרש אגדה“ (ובפרט לאחר שהדגיש רש"י בעצמו אודות הפירוש הראשון „עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה“, ואילו בפירוש השני ההדגשה היא „ומדרש אגדה“); וגם בפירוש השני לא די ונזקק לפירוש שלישי „דבר אחר אתם כו“?

לאידך: כבר נתבאר כמה וכמה פעמים, אשר (ברש"י בכל מקום) הפירוש הראשון הוא העיקר, והפירוש השני קרוב יותר לפשוטו של מקרא מן הפירוש השלישי – ועפ"ז צריך להבין בעינינו: כמה רחוק יותר הפירוש השלישי מפשוטו של מקרא מן הפירוש השני?

(ב) מזה שהביא רש"י את פירוש „מדרש אגדה“ וכן את הפירוש השלישי „דבר אחר“ רק בדבריו על הפסוק „למען הקים אותך גו“, ולא מיד בתחילת הפרשה על הפסוק הראשון „אתם נצבים היום“, מוכח, ששני הפירושים הנוספים שברש"י שייכים לא רק לתיבות „אתם נצבים היום“, אלא גם לכל הפסוקים שלאחריהן עד לפסוק „למען הקים גו“, וכלשון רש"י בפסוק זה „עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה ומדרש אגדה כו“, היינו שע"פ ה„מדרש אגדה“ גם שאר הפסוקים שעד כאן מתפרשים באופן אחר, ואעפ"כ לא פירש רש"י בפרטיות את כל הפסוקים לפי ה„מדרש אגדה“ וה„דבר אחר“.

(7) כי י"ל שזה מובן מעצמו דלפירוש זה הפסוקים שלאח"ז „לעברך בברית גו“ גם הם חלק מזה שהם קיימין לפניו ורש"י אי"צ לפרשו.

בפ' וילך, והי' זה ביום מותו, ופ' וילך באה בהמשך אחד לפ' נצבים¹⁴] – ואם נאמר שהכינוס הי' כדי לומר להם „אתם ראייתם את כל אשר עשה גו' המסות הגדולות גו' ושמרתם גו'” – חיזוק בשמירת התורה והמצוות – א"כ למה המתין עד יום מותו, ולא אמר להם זאת לפני כן (שהרי „בעשתי עשר חודש באחד לחודש”¹⁵ התחיל משה רבינו לומר משנה תורה)?

וכל זה מכריח שמטרת הכינוס (דסוף פ' תבוא) „ויקרא משה אל כל ישראל” היתה להכניסם בברית (שבפרשתנו), וכיון שענין הברית נוגע (בעיקר) לאחר שעברו את הירדן (כדברי רש"י להלן בפרשתנו¹⁶), איחר משה את האמירה עד „יום מותו”, קרוב ככל האפשר לזמן שעברו ישראל את הירדן.

ז. ע"פ הנ"ל, אשר „אתם נצבים היום גו'” הי' בהמשך לקריאתו הקודמת של משה „אל כל ישראל”, ולאידך מטרת הכינוס היתה „לפני הקב"ה כו' להכניסם בברית”, ואילו הדברים שבסוף פ' תבוא הם ע"ד מאמר המוסגר, כהקדמה והכנה לכך בלבד – מובנים עוד שני פרטים בפשוטו של מקרא שלא עמד עליהם רש"י:

(א) הכתוב מזכיר כאן את „טפכם”, ולכאורה, לא מצינו בתורה שמשה רבינו יקרא גם לטף בעת שכינס את כל ישראל (לכל מטרה שהיא), ויתירה מזו:

ובזה מחדש רש"י, „מלמד”: מן התיבות „אתם נצבים היום” אנו למדים „שכינסם משה לפני הקב"ה כו' להכניסם בברית”, היינו, שמטרת הכינוס לא היתה למסור להם את דבריו (בסוף פ' תבוא), אלא „כינסם משה לפני הקב"ה כו' – להכניסם בברית”¹⁰.

וההכרח לזה:

(א) התיבות „אתם נצבים” – שהן לכאורה שלא במקומן, שהרי כבר נאמר לעיל „ויקרא משה אל כל ישראל”, הרי שהיו כל ישראל באותו המעמד, וא"כ הי' משה צריך לפתוח בזה¹¹. ואם מאיזה טעם (כדי להדגיש „לפני ה' אלקיכם” וכיו"ב) רצונו לומר זאת כאן דוקא, הי' הכתוב צריך לומר „ואתם נצבים” – בוא"ו המוסיף על „אתם ראייתם גו' ותבואו גו'” – וא"כ בהכרח לומר שלשון זה „מלמד” דבר-מה.

(ב) ההמשך „אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם” – לכאורה היו בני ישראל „נצבים” לפני משה, לשמוע דבריו אליהם¹².

(ג) „היום” – דהיינו „ביום מותו” [שהרי בסוף פ' תבוא¹³ אמר „ולא נתן ה' לכם לב לדעת . . עד היום הזה”, ופירש רש"י שם שהי' זה בעת שנתן משה את ספר התורה לבני לוי, כמסופר

10) וכ"מ מפי' הראב"ע תבוא כט, א. אברבנאל שם.

11) ראה צדה לדרך באו"א קצת. וראה נימוקי שמואל כאן.

12) עפ"ז י"ל דתיבת „לפני הקב"ה” שבפרש"י הוא העתקת לשון הכתוב אלא שמשנה מל' הכתוב, ה' אלקיכם” ללשון המורגל ב(תושבע"פ וב)פרש"י.

13) כט, ג.

14) כמ"ש בגו' ונימוקי שמואל כאן. וראה גם אברבנאל תבוא שם.

15) דברים א, ג.

16) כט, כח.

אבל ע"פ הנ"ל בפירוש רש"י, ש"ויקרא משה" הי' "לפני הקב"ה . . להכניסם בברית", מובן שמיד בהתחלת הקריאה הביאו את הטף, כי מטרת הכינוס היתה להכניסם בברית, ודברי משה "אתם ראייתם גו'" היו רק הקדמה לזה.

(ב) כאשר מטילים על אדם התחייבות מסוימת, ובמיוחד – שבועה וכיו"ב, מן ההכרח לפתוח תחילה בהסברה ובהקדמות. אין באים לאדם ופותחים מיד בענין ההתחייבות, השבועה וכו'.

ובנדון דידן, הרי "אתם נצבים" הי' על מנת "לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו גו'", ברית ושבועה על כל אחד מישראל – מכל הסוגים שבכלל ישראל, אף השונים והרחוקים ביותר זה מזה – וא"כ למה לא אמר להם משה תחילה איזו הקדמה לדבר גדול וחמור כ"כ? [ושאלה זו בתוקפה הן אם "ויקרא משה אל כל ישראל" הי' כדי לומר להם "אתם ראייתם גו'" וממילא הי' ענין "לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו", ופשיטא – אם מפרשים²⁰ אשר "אתם נצבים" שבפרשתנו הי' כינוס בפני עצמו].

אבל ע"פ פירוש רש"י, ש"כינוסם משה לפני הקב"ה כו' (כמטרה) להכניסם בברית", מובן הענין, דעפ"ז דברי משה "אתם ראייתם גו' המסות הגדולות גו'" אכן היו ההסברה וההקדמה אל (המטרה) "לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו".

בברית יכנס גם הנשים והטף (וכמ"ש בנמוקי שמואל שם לפנ"ז), משא"כ ע"פ המבואר בפנים. (20) כפי הרא"ם כאן.

להלן כפ' וילך¹⁷, שם נאמר "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", עמד על כך רש"י וביאר "למה באו לתת שכר למביאייהם" (ומובן אשר (לדעת רש"י) אין זה הטעם בפרשתנו, דא"כ הי' לו לרש"י לפרש זאת בפעם הראשונה – כאן, ולא לסמוך כאן על מה שיפרש בפרשה שלאחרי זה)¹⁸.

ואף שבהענין דפרשתנו היו הטף צריכים להשתתף כדי להכלל בכריתת הברית, שהיתה עבור כל בני ישראל, הנה מאחר ש"אתם נצבים" קאי על הכינוס בסוף פ' תבא, נמצא שהטף היו מתחילת הכינוס, בעת שאמר משה "אתם ראייתם גו' המסות הגדולות גו' ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם" – והרי לזה לא היו שייכים, כי עדיין לא נתחייבו במצוות¹⁹.

(17) לא, יב.

(18) יתירה מזו י"ל, שכאן אינו שייך הטעם שבפרש"י שם, כי: א) כפ' וילך נאמר "טף" אחרי "האנשים והנשים", ולכן פרש"י ע"ז "שכר למביאייהם", ואילו בפרשתנו נאמר "טפכם" לפני "נשיכם". ב) בהקהל צ"ל הבאה לביהמ"ק, משא"כ בפרשתנו שרק כינסם יחד. ג) כפ' וילך מפורש בנוגע ל"הטף שצ"ל "הקהל", משא"כ בפרשתנו שלא נאמר טף מפורש בנוגע ל"כינוסם משה" – להקהל (שמודגש שאחרים הביאום – "שכר למביאייהם"), ורק "אתם נצבים היום".

(19) בנימוקי שמואל כתב דקרא דאתם נצבים אתי לאורויי ד"אל כל ישראל" דלעיל הוא כולל אנשים ונשים וטף כו' אלא דלעיל דקאמר אתם ראייתם גו' דשייך לאנשים להכי סתם הכתוב ואמר אל כל ישראל והכא בענין הכנסתם בברית דכולהו שייכי ב" אנשים ונשים וטף הוצרך לבארם ולפרטם כל פרט ופרט כו'. אבל צ"ע דאת"ל זהדבור דס"פ תבוא הוא ענין כפ"ע, הרי הי' אפשר לכנוס מתחלה את האנשים ולאמור השייך לאנשים ואח"כ כאשר בא להכניסם

בהכנעה וביטול, וא"כ היאך נאמר כאן „נצבים” המורה על תוקף וגדולה²⁴.

ומפני זה הביא רש"י פירוש שני, „ומדרש אגדה”, שהדברים באו בהמשך לקללות ו„התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום (עד כדי כך שאע"פ שהרבה הכעסם למקום ולא עשה אתכם כליי והרי אתם קיימין לפניו” – דלפי זה ההדגשה במיוחד היא בתיבת „נצבים”, המורה על עמידה חזקה כו'.

וע"פ פירוש זה משתנה (לא רק המכוון והפירוש דתיבת „נצבים”, כי אם גם משמעות תיבת „היום”:

מאחר שאלו הם דברי פיוס על הקללות, צריך לומר בפשטות שהי' זה בסמיכות זמן להתוכחה, וממילא אינו מסתבר שהי' זה ביום מותו²⁵, שהרי: א) כוונת התוכחה הלא היא לזרום על קיום התורה ומצוות, וא"כ בוודאי לא איחר זאת משה עד יום מותו, ב) אינו מסתבר שביום מותו אמר להם משה

ה. אבל ע"פ פירוש זה אינו מבואר הלשון שאינו רגיל כ"כ – „נצבים”. דלפי הנ"ל שלשון זה בא להשמיענו ש„כיסם משה לפני הקב"ה כו' להכניסם בכרית”, מפני מה אמר הכתוב „נצבים” – לשון בלתי רגיל – ולא לשון „עומדים”, הרגיל בתורה, וכמו שנאמר גם בעניננו (להלן בפרשה²¹) „עמנו עומד היום?”

יתירה מזו: לא זו בלבד שאין זה לשון הרגיל, אלא הוא אף אינו מתאים בפסוק זה מצד תוכנו. „נצבים” ענינו ע"ד פירוש רש"י²², „בקומה זקופה”, משא"כ הלשון עומדים²³, ומאחר ש„כיסם לפני הקב"ה כו' להכניסם בכרית”, הרי מובן שהם עמדו

(21) פסוק יד.

(22) קרח טז, כז. וראה פרש"י וישב לו, ז.

(23) ועפ"ז יובן מה שהוצרך רש"י לפרש ל' נצבים בפ' ויגש (מה, א), „לכל הנצבים” – „שהיו מצרים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין כו'”, שגם שם אי"ז עמידה סתם אלא נצבים לגבי אחיו – ד„שומעין שאחיו מתביישין”. ובס"פ שמות (ה, כ) „ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים” פרש"י „אנשים מישראל את משה ואת אהרן וגו' ורבותינו דרשו כל נצים ונצבים דתן ואבירים היו כו'”. דגם לפי הא' מוסבר תיבת נצבים, כי מדובר באנשים חשובים משה ואהרן לגבי שאר האנשים. ובפ' וירא (ית, ב) „שלשה אנשים נצבים עליו” לא הוצרך רש"י לפרש, כי מובן מעצמו שהרי מדובר שם במלאכים ואי"ז עמידה סתם.

וכן י"ל בתיבת „נצב”, „נצבו”, „נצבת” הנאמר בתורה כמ"פ ואין רש"י מפרשם: חי' שרה כד, יג. מג. ויצא כח, יג. וראו ז, טו. בשלח טו, ח. יו, ט. יתרו ית, יד. תשא לג, ח. כא, לד, ב. ועוד – כי בכלם מובן שאין הכוונה לעמידה סתם, כ"א הדגשה מיוחדת בהעמידה, ועד"ז מובן ל' „ויצב” הנאמר בהקמת מצבה וכיו"ב – וירא כא, כח. כט. וישלח לג, כ. לה, יד. כ. וראה גם ע"ד החסידות החילוק דנצבים ועומדים אוה"ת נצבים בתחלתו. ואכ"מ.

(24) להעיר מבעל הטורים כאן.

(25) אבל צע"ק דמפרש"י ס"פ תבוא כט, ג: „ועל זאת אמר להם היום הזה נהיית לעם” משמע שגם הדיבור משם ואילך (תבוא כז, ט) הי' באותו יום. וכן מפורש ברמב"ן (תבוא כט, א) דויקרא משה אל כל ישראל מחובר ללפנ"ז ולא הלכו מלפניו*. וראה באר יצחק בפרש"י שם, ואולי י"ל דרש"י מפרש ב' פירושים: לפי פירושו (תבוא כז, ט) עה"פ „היום הזה נהיית לעם” – „בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בכרית”, אין לפרש „היום הזה” כפירושו בסוף הפרשה (כט, ג) „היום הזה הכנתי שאתם דכקים כו'”, ולפ"ז לא הי' ביום מותו. משא"כ לפירושו בס"פ תבוא. ועצ"ע.

(* אבל לדעתו י"ל דהפרשיות עד פ' וילך לא הי' ביום מותו – ראה פירושו בר"פ וילך דהי' כנוס בפ"ע.

מפרנס לפרנס ממשה ליהושע לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרום כו"ל, דעפ"ז מובן הלשון „נצבים“ (ולא – „עומדים“), לפי שלשון זה מורה גם על זירוז.

ולפירוש זה, הנה: א) פירוש „היום“ הוא „ביום מותו“ (כהפירוש הראשון) – כמובן בפשטות, שהרי הדבר נאמר בקשר ליציאתם מפרנס לפרנס. ב) מובן מה שבתחילה אמר משה „אתם ראי אתם גו“ ורק לאחר זה „אתם נצבים היום“, כיון שהדבר הי' צריך להיות סמוך ככל האפשר למיתתו, שהיא העת ש„יוצאין מפרנס לפרנס“. ג) מובנת הבאת הטף, שהרי גם הם יוצאים ועוברים מפרנס לפרנס.

ז. אבל בפירוש זה הקושי הוא: מאחר שהדבר נאמר בקשר ליציאתם מפרנס לפרנס, הי' לו למשה לומר זאת רק בסיום דבריו, לאחר פ' וילך, סמוך למיתתו ממש – ומפני מה נאמר הדבר בכתוב לפני כן?

[בשלמא לפי הפירוש הראשון, ש„כנסם כו' ביום מותו להכניסם בברית“, כיון שהדבר נוגע להם לאחר שעברו את הירדן, אין הכרח שיהי' זה סמוך למיתתו ממש (שהרי בכל אופן אי אפשר שיהי' זה סמוך לענינו), אבל ע"פ הפירוש השלישי, שהדבר הוא בקשר ליציאתם מפרנס לפרנס, הי' זה צריך להיות סמוך להציאה ממש].

ואע"פ שהפירוש השני הוא „מדרש אגדה“, מכל מקום קרוב הוא יותר לפשוטו של מקרא מן הפירוש השלישי, כי לפי הפירוש הג' הרי „אתם נצבים“ הוא ענין בפני עצמו שאין לו כל שייכות ל„ויקרא משה אל כל ישראל“

קללות²⁶ (אדרבה, ביום מותו, סמוך למיתתו, ברך אותם²⁷).

ולכן הוכרח רש"י לפרש גם שתיבת „היום“ יש לה משמעות אחרת, הבאה בהמשך לפירוש זה שב„אתם נצבים“: מאחר ש„אתם נצבים“ פירושו „הרי אתם קיימין לפניו כו' והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו“, הנה גם פירוש „היום“ הוא – „כיום הזה שהוא קיים כו'“. וכיון שדברי הפיוס מוכרחים לבוא בסמיכות להתוכחה, הוסיף רש"י, שכן הם גם הפסוקים היותר סמוכים לה, „פרשה שלמעלה מזו – פיוסין הם אתם ראי אתם וגו'“.

ו. אבל גם פירוש זה קשה: א) לפי זה הי' הכתוב צריך לפתוח תחילה בפרשת „אתם נצבים“, ולהקדימה לפרשת „אתם ראי אתם גו“ הבאה כביאור והרחבה לעיקר הפיוס – „לא עשה אתכם כלי' והרי אתם קיימין לפניו כו' והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם כו'“.

ב) אם פרשה זו היא דברי פיוס של משה – „טפכם“ מאי בעו הכא, כיון שאינם מבינים את התוכחה, וממילא אינם זקוקים לדברי פיוס.

ועל כן הביא רש"י פירוש שלישי „לפי שהיו ישראל יוצאין

26 ומה שפרש"י דברים א, ג: „מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתתו... למד מיעקב כו'“ – הרי (נוסף ע"ז שזה הי' ב„רמז מפני כבודו של ישראל“ (פרש"י ר"פ דברים)), הי' זה סמוך – בערך הדברים שאמר במשך כארבעים שנה. – אבל גם לאחר זה הי' ריבוי דברים, ברכות וכו' – מ"ח שבת ועד יום מותו בשבעה באדר. 27 ר"פ ברכה ובפרש"י שם.

הקב"ה בעצמו, שלמעלה אפילו מתורה ומצוות³².

ואעפ"כ, כהקדמה לזה בא הדיבור המביא לידי, ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם, כי התקשרות עצמית זו ד"ישראל וקוב"ה כולא חד", באה (בגילוי) ע"י התורה, כי התורה היא הממוצע המחבר בני ישראל עם הקב"ה³³.

וכלשון הזהר (כפי שמובא כמה פעמים)³⁴, "תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה", דלכאורה בשלשה דברים המתקשרים זה בזה יש רק שני קשרים. אלא שלאחרי שישראל מתקשרים עם קוב"ה ע"י התורה, נעשים קשורים עמו גם מצד עצמם, בהתקשרות שהיא למעלה מן ההתקשרות ע"י התורה³⁵, וממילא נעשים בזה שלשה קשרים (ישראל אורייתא קוב"ה ישראל – כדוגמת העיגול).

וממילא, מוכרחת ההקדמה ד"ושמרתם גו'", אבל מטרת ותכלית הכינוס הוא ההתקשרות העצמית דישראל עם קוב"ה.

(32) ולכן אומרים אז, "יבחר לנו את נחלתנו", שההתקשרות מצד הבחירה היא למעלה מכל מעלה ועבודה – ראה לקו"ש ח"ד ע' 1147 ואילך. ושי"ב לעיל ע' 164. 164. 232. ועוד.

ולהעיר מאוה"ת פרשתנו ר"ע א"ר: והברית שקודם כניסת ישראל לארץ הוא על תושבע"פ ולפ"ז הברית י"ל על קבלת עול מלכות שמים שקדם לעול תומ"צ.

(33) ראה ספה"מ הי"ט ע' 66 ואילך. ובכ"מ.

(34) ראה הערה בסה"מ שם ע' 61.

(35) להעיר מהמשך תער"ב פקע"ח. ח"ג ע' א'תו ואילך.

שבסוף פ' תבא²⁸. משא"כ לפי הפירוש השני, הנה לא זו בלבד ש"אתם נצבים" הוא בהמשך לדברי משה, "אתם ראיתם גו'" שבסוף פ' תבא, אלא זו היתה גם מטרת ותכלית הכינוס – "לפייסן", אשר עיקר הפיוס הוא ב"אתם נצבים" כנ"ל, ובזה פירוש זה קרוב ודומה לפירוש הראשון שמטרת, "כינוס משה" מבוארת בפרשתנו, "להכניסם בברית".

ח. מיינה של תורה בפירוש רש"י זה:

לעולם קורין פרשת נצבים קודם ראש השנה²⁹, וזה מרומז בתיבת, "היום" דקאי על ראש השנה³⁰:

ובענין זה מפרש רש"י, "מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית": אע"פ שלעיל בסוף פ' תבא כבר אמורים בכתוב דברי משה לבני ישראל, "אתם ראיתם גו' המסות הגדולות גו' ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם" – קיום התורה ומצוות, מכל מקום מטרת הכינוס, "ביום מותו" – יום דין – היתה, "להכניסם בברית", אשר כריתת ברית היא למעלה מהבנה והשגה³¹, התקשרות עצמית של בני ישראל עם הקב"ה, והתקשרות זו היא, "כינוסם לפני הקב"ה", יחוד והתכללות עם

(28) ראה רע"ב בפרש"י שם.

(29) תוד"ה קללות שבת"כ מגילה לא, ב. טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד. לקו"ת ר"פ נצבים.

(30) ראה פענח רזא ס"פ נצבים לקו"ת שם. תורת הבעש"ט הובא בהיום יום כה אלול.

(31) ראה לקו"ת כאן פ"ב. תו"א ס"פ לך. ובכ"מ.

משה לפייסם: "משה, הממוצע המחבר את הקב"ה עם ישראל, פועל³⁶ שיהיו "קיימין לפניו" ובאופן של "נצבים" – "בקומה זקופה" בגשמיות³⁷. יתירה מזו: "והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו" – הדברים הבלתי רצויים מן העבר נהפכים לברכות בגילוי בטוב הנראה והנגלה.

(משיחת ש"פ נצבים תשכ"ה)

(36) וכמש"נ (ואתחנן ה, ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם. וראה תורת שלום ע' 158.
(37) וראה מנחות סה, א.

אבל בזה לבד לא די: הברית, ההתקשרות העצמית, צריכה לבוא בגילוי, ברוחניות (וכן) בגשמיות, להיות השפעת טוב גשמי מהקב"ה בטוב הנראה והנגלה.

[כשם שרצון הקב"ה מבני ישראל הוא שיקיימו את התורה (לקח טוב) והמצוות במעשה בפועל, המעשה הוא העיקר; כן מבקשים בני ישראל ומקבלים מהקב"ה את כל ההשפעות, והן נמשכות בגשמיות בטוב הנראה והנגלה – במעשה בפועל].

ועל זה בא הפירוש השני, "התחיל

